

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ БУРЯТИЯ
МКУ «КОМИТЕТ ПО ОБРАЗОВАНИЮ» АМО «ЕРАВНИНСКИЙ РАЙОН»
МАОУ "Исингинская СОШ "

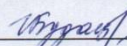
РАССМОТРЕНО

Руководитель ШМО

М.Х. Цыренжапова
Протокол №1 от «28» 08
2023 г.

СОГЛАСОВАНО

Зам.директора по УВР

Г.Г. Будацырева
Протокол №1 от «31» 08
2023 г.

УТВЕРЖДЕНО

Директор

О.И. Базарова
Приказ № 110 пар.2 «31» 08
2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Бурятская литература»

для обучающихся 1– 4 классов

с. Исинга 2023

ТАЙЛБАРИ БЭШЭГ

Литературна уншалгын шухала зорилго хадаа ухибуудые уран угэдэ, уран зохоолдо дуратай, тэрэниие уншаха дуй дуршэлтэй болгон хумуужуулхэ.ухибууд бага наһандаа турэлхи хэлэнэйнгээ баялигтай, илангаяа уран угын удха шанартайтанилсажа, бээ даагаад уран зохоолнуудые саг ургэлжэ уншаха дадалтай болохо ёһотой.

4-дэхи классай программа соо турэл һайхан Буряад нютаг, тэрэнэй баялиг, табан хушуу мал, тэрэнэй олзо хэшэг , буряад арадай ёпо заншал, турэл гарал ба галл гуламта, арадай һайндэр –сагаалган, ухибуудэй нааданууд, бээ зубоор абажа ябалга, сээрлэхэ ёпо гурим тухай уран зохоолнууд гол пуури эзэлхэ болоно.

Эхэ байгаалияа хундэлхэ ба гамнаха гурим, ёпо, нютагай зэрлиг амитад, шубууд ба тэдэнэй ажамидарал, буряад арадай ёпо заншалнууд сэсэн пургаал заабаринууд, арад зоной пайндэрнууд, Буддын шажанай туухэпээ, «арбан саган буян» ба «арбан хара нугэл» тухай статьянууд, расказууд, онтохонууд, шулэгууд, дуунууд оруулагдахаар хараалагдана.

Ухибуудтэ зорюулан бэшэдэг буряад болон бэшэшье арадуудай уран зохоолшодлой зохоолнуудтай танилсаха.

Тиихэдэ арадай аман зохоолпоо онтохонууд, улыгэрнууд, оньпон ба жороо угэнууд, таабаринууд, программада олоор оруулагдаха болоно.

Дурбэдэхи классай пурагшад ойлгон уншаха зуураа текстынгээ ябаса, тогтолго аянгыень зубоор хэрэглэхэ дадалтай болохо. Пурагшад абяагуйгоор ба шангаар уншапан тухайгаа багшын табипан асуудалнуудта гуйсэд дуурэн харюу угэжэ шадаха.

Туд класста пурагшадай уншалгын эрилтэ улам дээшээ болохо ёпотой. Уншапан текстынгээ удхыень ойлгон , нэгэ жэгдээр, уран гоеор , угэнуудые бухэлеэрнь уншаха шадабаритай болопон байха (жэлэй пуулдэ 60-70 угэ минута соо).

Логическа сохилто ба мэдуулэлнуудэй хоорондохи зогсолто баримталан уншалга.уншапан текстынгээ удхые аянгатайгаар харуулжа шадаха.

Расказ сохи уйлын пубарил олжо шадаха. Уншапан текстые оорынгоо аргаар хубинуудта хубаажэ шадаха.

Уншапан текстынгээ удхые, илангаяа басниин удхые ойлгоод, тобшохоноор, хэлэжэ угэхэ. Уйлэдэгшэ нюурнуудые, байгаали, уйлэ харуулпан угэнуудые, мэдуулэлнуудые текст соопоо оороо оложо шадаха.

Уран зохоолой жанрнуудай зарим онсо илгаануудай практическа танилсалга: онтохон сохи жэгтэй, гайхамшагтай юумэнууд тухай, басни сохи нюурнууд ондоо удхатайгаар хэлэпэн басниин удха узуур тухай , шулэгуудэй онсо илгаа (ритм,

аллитерации, рифмэ) тухай пурагшад уншапанаа хубинуудта хубааж, оопэдоо тусэб табяад, текстээ тобшоор туубэрилэн хоорэжэ шадаха дадалтай болохо.

Уншалгын хэшээлэй ехэнхи сагынь текст уншалгада, тэрээн дээрэ худэлэлгэдэ зорюулагдаха. Уншалгын урда тээ хэгдэхэ хоорэлдоон хадаа хэшээл соо уншагдаха материалай удхатай нягта холбоотой байха епотой.

Уншалгын хэшээлдэ ухибуудэй харапан, мэдэхэ юумэнууд хэрэглэгдэжэ, тэрэниие ургэдхэхын тула багша хадаа байгааалиин узэгдэлнуудые, олониитын ажабайдалые, хун зоной ажал худэлмэриие саг ургэлжэ ажаглаха худэлмэри ябуулжа байха зэргэтэй.

Уншалга ба хэлэлгэ хугжоолго.

Буряад арадай аман зохёолһоо онтохонууд, ульгэрнууд, оньһон угэнууд, таабаринууд. Элдэб арадуудай онтохонууд.

Турэл найхан тоонто нютаг, табан хушуу мал, тэдэнэй олзо хэшэг, турэл гарал, гал гуламта, арадай ёһо заншал, арад зоной нургаал ба найндэрнууд, нааданууд. Ухибуудэй найхан хэрэгууд тухай рассказыуд, оньһон угэнууд, таабаринууд.

4-дэхи классай пурагшад текст дээрэ худэлхэдоо, хэлэлгэ хугжоолгоор иимэнууд шадабари ба дуршэлтэй болохо ёһотой болоһон байха:

1. Туруушын классуудта оложо абахан уншалгын дуршэлые улам хайжаруулха, ямаршые текстын аянга баримталан, зубоор, уран гоёор, тургоор, алдуугуйгоор уншадаг болохо;
2. Гэртээ бээе даагаад уран зохёолнуудые уншахад уршэлтэй боложо шадаха;
3. Уншаханз охёолойнгоо нэрыень, авторыень, гол геройнуудыень тусхай дэбтэр дээрэ бэшэжэ хураха.
4. Текстын хубинуудай удхын холбоо ба хойно хойнохоо болохон уйлые оороо оложо шадаха. Уншахан текстдээ тусэб табижа шадаха.
5. Уйлэдэгшэ нюурнууд тухай ханамжаяа текст соогоо оложо, тэдэнэй хэрэг ябадалые сэгнэжэ шадаха;
6. Уншахан юумэнэйнгээ гол удхые оорынгоо угоор хоорэхэ, текст сохи угэнуудэй онсо илгаае ойлгожо абаад, хэлэлгэ соогоо хэрэглэхэ шадабаритай болохо.
7. Уншахан материалайнгаа гол удхые оороо хэлэжэ, текст сохи угэнуудэй онсо удхыень ойлгожо шадаха;
8. Уйлэдбэрилэгшэ нюурнуудые, байгааалие тодорхойлон, зураглан харуулхан, угэнууд ба мэдүүлэлнуудые текст соогоо олохо дуршэлтэй болохон байха.

«Турэлхи хэлэн» номой тодо удхань.

Дурбэдэхи класста узэгдэхэ хуралсалай «Турэлхи хэлэн» номууд соо оруулагдахан уран зохёолнууд, аман зохёолнууд бага наханай хурагшадай хугжэлтын психологическа онсо оорэ зүйлнууд, тэдэнэй оршон байдалые эзэмдэн ойлгохо эрмэлзэл, ухаан бодолой, мэдэрэлэй хугжэлтэ хараада абтахан байха.

Уншаха номой гол дотоо удхань дээдэ хэмжээнэй элдэб жанрай уран зохёолнууд болоно. Тэдэнэй авторнууд гэбэл: буряад литературы классигууд Х.Намсараев, Б.Абидуев, Б.Базарон, Ж.Тумунов, Н.Дамдинов, Ж.Балданжабон, Ч.Цыдендамбаев, Ц.Номтоев, муноо усын буряад литературы уран зохоолшод М.Чойбонов, А. Доноев, Г.Дашабылов, Г.Чимитов, Г.Бадмаева, Ц.Дондогой, Э.Манзаров, Э.Дугаров, Ж.Юбухаев, г.м. болоно.

Хурагшадай жэнхэни буряад хэлээс үзэхэ эрмэлзэл, хонирхол эдэбхижуулхэ, тэдэнэй ухаан бодол хугжоохэ зорилтойгоор дурбэдэхи классай «Турэлхи хэлэн» номууд соо буряад арадай аман зохёолой абдархаа онтохонууд, таабаринууд, оньхон угэнууд, урезэлнууд оруулагдахан байна, гэхэтэй хамта хуралсалайнгаа методическэ хусэд суглуулбариин гол шэглэл баримталжа дурбэдэхи классай хурагшад Россиин болон гадаада зуун зугэй арадуудай онтохонуудтай танилсана.

хуралсалай методическа хусэд суглуулбариин дотоо удхань янза буриин зохёолнууд болоно. Турэлхи найхан хэлэн, турэл Буряад орон, Эхэ байгаали, байгаалияа гамнаха, энэрхы дулаанаар хандаха тухай шулэгууд, расказууд оруулагданхай.

ГОЛ ТЕМЭНУУД

№	Урогой темэ	Угтэ Һэн саг	Литературоведческэ болон хэлэлгын мэдэсэнүүд	Зохёолой анализ хэхэ арганууд. Хэлэлгэ хугжоолгын ажалай янзанууд.
1	Турэлхи хэлэн ба Буряад хэлэн тухай шүлэгуудэй баглаа	1	Уран зохоолой уран арганууд тухай мэдэсэ.	Уран уншалга, Хоорэлдоон
2	Байгал далай - манай баялиг.	1	Рассказ тухай ойлгосо, бурилдуулгэ. Уран шүлэгтэй танилсалга.	Хоорэлдэн Уран уншалга
3	Калашников И. «Сэсэгэй унэр»	1	Угэнуудэй тайлбарилга	Уран уншалга
4	Дугаров Э. «Гулзооргэнэ»	1	Угэнуудэй таалбарилга	Уран уншалга
5	Жамбалон А. «Ой модоной аша туһа». Даабаринууд	1	Познавательна зохоол тухай мэдээсэл дэбжуулгэ	Хоорэлдоон
6	Жамбалон А. «Ерээдуйн наһад»	1	Познавательна зохоол тухай мэдээсэл дэбжуулгэ	Уншалгын шанар нарижуулга
7	Дашабылов Г. «Ойн барабанша»	1	Рассказ тухай ойлгосо, буридуулгэ. Авторай позици	
8	Таабаринууд	1	Уран хэлэлгэ. Уран арганууд тухай эхин дэбжуулгэ	Таабари таалга, уншалга
9	Онһон угэ	1	Уран хэлэлгэ. Онһон угэнуудэй далда удха	Гол панал бодол эрилуулгэ.
10	Уреэлнууд	1	Уран хэлэлгэ	Гол панал бодол элируулгэ
12	«Унэгэнэй хани нухэсэл»	1	Онтохон тухай ойлгосо ургэдхэхэ. Персонажуудые харуулпан арганууд	Онтохоной гол удха. Хани нухэсэл тухай хоорэлдоон
13	«Гурбалдайн гурбан сэсэн»	1	Онтохон тухай ойлгосо ургэдхэхэ. Персонажуудые харуулпан арганууд	Онтохоной гол удха. «Сэсэн» гэпэн угэ ямар ондоо угоор элирхэйлжэ болохоб?
14	Шадамар Шалхагар хоер.	1	Онтохон тухай ойлгосо ургэдхэхэ. Персонажуудые харуулпан арганууд	Ямар онһон угэнуудтэй удхаараа таарахаб?
15	«Ангуудай суглаан»	1	Персонажуудые	Энэ онтохон ямар

			харуулпан аргууд	литературна онтохонтой удхаараа адлиб?
16	«Эгэшэ Аленушка ба дуу Иванушка»	1	«Эгэшэ Аленушка ба дуу Иванушка» гэсэн ород арадай онтохонтой танилсуулха, пурагшадай угын ноосэ элбэгжуулхэ, уран хэлэ хугжоохэ	Уран уншалга
17	«Эрдэм номой аша тупа.»	1	Татар арадай онтохонтой танилсуулха, пурагшадай угын ноосэ элбэгжуулхэ	
18	«Унэгэн юундэ улаан бэ?»	1		
19	«Могой хун хоер.»	1		
20	«Толготой пэн гу, али угы пэн гу?»	1		
21	«Уер»	1	Шэнэ онтохонтой танилсуулха, зохеолой удха, нэрээрнь тухайлха шадабари буридуулхэ, уншалгада дура хуммужуулхэ	Хоорэлдоон. Зохеолой анализ. Уран уншалгаа гуйсэдхэхэ зорилго табилга
22	«Хэзээдэш хэмээ бу алда»	1	Шэнэ онтохонтой танилсуулха, зохеолой удха нэрээрнь тухайлха шадабари буридуулхэ, уншалгада дура хуммужуулхэ	
23	Намар тухай шулэгууд	1	Уншалгын шанар хугжоохэ. Аман хэлые баяжуулха болон хугжоохэ.	
24	Нимбуев Ш. «Баян ургаса». Намсараев Х. «Шубуудай аян»	1	Уншалгын шанар хугжоохэ. Аман хэлые баяжуулха болон хугжоохэ. Ухибуудэй уран пайханда нарин хандалга хугжоохэ, жэнхэни буряад хэлэлгэ шагнажа пургаха. Хунэй ажал худэлмэри хундэлхые хуммужуулхэ	

25	Абидуев Б. «Эрэн гурооп эмээлэгшэ»	1	Литературна онтохонуудай онсо илгаае элируулхэ; хуугэдые Б.Д. Абидуевай зохеохы замтай танилсаха; пурагшадай аман хэлэлгэ хугжоохэ.	Хоорэлдоон. Зохеолой анализ
26	Дашинимаев Д. «Туламтай шоно»	1	Турэлхи хэлэндээ, номдоо дуратайе хумуужуулхэ; онтохон ямар пургаалтайб гэжэ ойлгуулха	Хоорэлдоон. Зохеолой анализ
27	Номтоев Ц. «Зоригтой хоер»	1		Хоорэлдоон. Зохеолой анализ
28	Темээр асуудалнууд ба даабаринууд.	1	Литературна онтохонуудые уншаха. Тэдээнне мэдэхэ болохо эрмэлзэл туруулхэ.	
29	Тумунов Ж. «Хулэг минии морин»	1		Уран уншалга
30	Намжилов Ч-Р. «Убэл»	1	Шэнэ шулэгуудэй удхыень тайлбарилха. Авторай сэдхэлэй байдалые хубилалта ажаглаха. Хуугэдэй уран зохеол ойлгон уншажа пургалгы ургэлжэлуулхэ. Хуугэдэц поэтическэ дулаан шагналга, уран угын пайханда наринаар хандалгы ургэлжэлуулхэ.	Уран уншалга
31	Г Чимитов Елко».	1		
32	Гармажапов Б. «Туруушын сапан» Чимитов Г. «Жабар убгэн»	1		Уран уншалга
33	Темээр асуудалнууд ба даабаринууд	1		
34	Тэнгэришуулэй хоорондохи дайн. Баатарай газар дээрэ	2	Шэнэ ульгэртэй танилсуулха. Эпос, ульгэр ульгэршэн г.м.	Булэг болон хубаалга.

	турэлгэ		ойлгосонууд дээрэ худэлмэри унгэргэхэ. Арадай Аман зохеолдо понирхол туруулхэ.	
35	Нюпата- Ньюргай гэжэ нэрэ хубуундэ угтэбэ	1	Шэнэ булэгтэй танилсуулха, урда хэшээлдэ узэпэноо дабтахэ. Арадай эпосто дурлал туруулхэ	Булэг болон хубаалга.
36	Баатар бээ бээлжэ, Гэсэр боложо тодорбо	1	Пурагшадые бэе бээдээ хундэтэйгоор хандажа пурахаар, түрэпэн дайдадаа дуратайгаар хумуужуулхэ.	Булэг болон хубаалга.
37	Гэсэрэй гурбадахи памган- Алма Мэргэн хатан	1	Уран пайхан угын хусоор, ухибуудэй хугжэлтэдэ нулоолжэ, уран зохеолой пайхан орон руу ухибуудые шэглуулхэ; ухибуудтэй хамта тусэб табин, асуудал табин аман хэлэлгэ хугжоохэ, ойлгогдоогуй угэнуудтэй танилсуулха; удха дээрэнь худэлхэ.	Булэг болон хубаалга.
38	Гэсэр Орголи эрээн гуроопые. Шэрэм- Минаата хааниие. Абарга – Сэсэн мангадхаей бута сохибо	1	Уран пайхан, гуймгэ уншалга дээрэ худэлхэ. Хундэ мууе хэбэл, оортоо мууе хэхэ гэгэн ойлгосо хумуужуулхэ	Булэг болон хубаалга.
39	Гэсэр Шара голой хаашулые дараба.	1		Булэг хубаалга.болон
40	Батожапов Ц. «Сагаан нарын амар мэндэ»	1		
41	Буряад Сагаалганай тобшохон туухэ. Ю Бухаев «Сагаалганай магтаал»	1	Ухибуудэй Сагаалган тухай мэдэсые ургэдхэхэ ,буряад арадай уг гарбалтай, ёһо заншалтай танилсуулха. Угаа сахижа ,хундэлжэ ябахыень зааха	Уран уншалга

42	Луу болон бусад амитадай арбан хоёр жэлдэ нэрээ угэһэн тухай	1	Арадай онтохонууд тухай хурагшадай мэдэсые ургэдхэхэ. Онтохо хоорулжэ хэлэлгэ хугжоохэ	Уран уншалга
43	Хубуухэйн С. «Сагаалган».	1		Уран уншалга
44	Асуудалнууд ба даабаринууд			
45	Улзытуев Д. «Хабар». Дамдинов Н «Хабар»	1	Авторнуудай нүдоороо хараһан, сэдхэлээрээ мэдэрһэнбайгаалиин байдал тухай таажа, ооһэдынгоо һанал бодол дамжуулга шадахыень хургаха . түрэл байгаалидаа дурлал,омогорхол,хумуу жуулхэ	Уран уншалга
46	Цыриторон Ц. «Эжы, эжы,эжыхэмни» Бабуева Ц. «Эжы»»	1		
47	Дугаров Э. «Эржэн». Лермонтов Ю. «Хабсагай»	1		Уран уншалга
48	Уланов А. «Хупахан» Номтоев Ц. «Хупан» Зимин Ж. «Хупанай угэ	1	Текст ойлгожо хадуун абаха нүхэсэл байгуулха,зохеолнууд соо харуулагдаһан зураглалнуудые зэргэсуулэн үзэхэ. Түрэлхи хэлэнэйнгээ баялигтай танилсуулха	Уран уншалга
49	Намсараев Х. «Уншэдэй ухэл»	1	Х. Намсараевай намтартай болон «уншэдэй ухэл» гэхэн зохеолтой танилсалга. Уншэрһэн хуниие ,амитаниие хайрлан хамгаалжа,туһалжа ябахые зааха	Хоорэлдоон. Зохеолой анализ
50	Абидуев Б. «Хабарай удэшэ»	1		Зохеолой анализ
51	Цыдендамбаев Ч.	1		

	«Һэргэг нойр»			
52	Номтоев Ц. «унэн зурхэнэйм угэ урезл», «Алтан гартан» «Ашата убгэн»	1	Ц. Номтовой намтартай, «Алтан гартан» гэхэн тэрэнэй зохеолтой танилсуулга. «Ашата убгэн » гэхэн тэрэнэй зохеолтой танилсуулга.	Хоорэлдоон. Зохеолой анализ
54	Тумунов Ж. «Талын бургэд Асуудалнууд ба даабаринууд»	1	Уран зохеолшо Ж.Тумуновай намтартай, «Талын бургэд» гэхэн зохеолтой танилсалга. Дайнай шэруун жэлнуудтэхаба шадалаараа тэмсэхэн зоной сэдхэлэй байдал,эрмэлзэл,баатарш алга һурагшадтаа дамжуулга.	Булэг болгон хубаалга
55	Баснинууд Базарон Б.Б.. «Арсалдаан»	1	Тодорхой удхыень ойлгожо абалга, Басниин гол удхыень элируулгэ.	Хоорэлдоон. Зохеолой анализ
56	Чимитов Г. «Баабгайн хубуун», «Унэгэн шоно хоер»	1	Г.Чимитовай бэшэхЭн басни табтахашэнэ баснтай т Э. Манзаровтой ба тэрэнэй бэшэхЭн шэнэ баснтай танилсалса. Хэлэлгэ, ухаан бодол,уранаар уншалгын дадал хугжоохэ уншаһанаа ойлгожо,тобшолол хэжэ һураха анилсаха.	Хоорэлдоон. Зохеолой анализ
57	Манзаров Э. «Унэгэнэй һургуули». «Барилдааша баабгай»	1	Э. Манзаровтой ба тэрэнэй бэшэхЭн шэнэ баснтай танилсалса. Хэлэлгэ, ухаан бодол,уранаар уншалгын дадал хугжоохэ уншаһанаа ойлгожо,тобшолол хэжэ	Хоорэлдоон. Зохеолой анализ

			хураха	
58	Крылов И. «Гэрэл ба хармагшан».	1	Уран уншалгын дадал ургэдхэн хугжоохэ,хэлэнэй ноосэ баяжуулха	Хоорэлдоон. Зохеолой анализ
59	Дамдинжапов Ц.-Д. «Арюухан хубуун»	1	Зохеол ойлгоон тогтоожо абаха нухэсэл байгуулха, авторай ханал бодол элируулхэ ,зохеолой уйлэ нюур ,болоһон ушар тухай оорынгоо ханамжа бодолнуудтаяа шадаха.	Уран уншалга
60	Дамдинов Н. «Мартамхай хонишон»	1		Уран уншалга
61	Бадмаев Ц.-Б. «Залхуу Шагдар»	1		Уран уншалга
62	Жамбалон А. «Дурамбай-херхонэдэн»	1	Зохеолой удха авторой «харасаар » ойлгожо тэрэниие оорын «харасатай » зэргэсуулхэ.	
63	Бадмаева Г. «Гэмтэй бэшэб»	1	Уран зохеол гунзэгыгоор ойлгохо дадал хугжоохэ. Зохеолой удха дээрэнь худэлжэ,шадабариеннь хугжоохэ	
64	Дондогой Ц. «Һайзгай» Асуудалнууд ба даабаринууд	1		Ролеор уншалга
65	Абидуев Б. «Наранай туяа». Цыремпилов Ц. «Наран ба хуугэд»	1	Авторнуудай нүдоороо хараһан ,сэдхэлээрээ мэдэрһэн байгаалиин байдал тухай таажа,ооһэдынгоо ханал бодол дамжуулга шадахыень хургаха . турэл байгаалиидаа дурлал, омогорхон,хумуужуулхэ	Уран уншалга
66	Базарон Б. «Углоогуур ойдо». Пушкин А. «Уулэн».	1	Текст ойлгожо хадуун абаха нухэсэл байгуулха, зохеолнууд соо	Уран уншалга

	Намжилов Ч.Р. «Уһан тухай угэ»		харуулагдаһан зураглалнуудые зэргэсуулэн узэхэ.турэлхи хэлэнэйнгээ баялигтай танилсуулха	
67	Базарон Б. «Улаалзай». Жамбалон Ц. «Саг»	1	Текст ойлгожо хадуун абаха нухэсэл байгуулха, зохеолнууд соо харуулагдаһан зураглалнуудые зэргэсуулэн узэхэ.турэлхи хэлэнэйнгээ баялигтай танилсуулха	Уран уншалга
68	Дабталга	2		

КАЛЕНДАРНА ТУСЭБЛЭЛГЭ

№ п/п	Урогой темэ	Угтэһэн саг	Унгэргэгдэхэ саг	
			план	факт
1	Турэлхи хэлэн ба Буряад хэлэн тухай шулэгуудэй баглаа	1		
2	Байгал далай- манай баялиг.	1		
3	Калашников И. «Сэсэгэй унэр»	1		
4	Дугаров Э. «Гулзооргэнэ»	1		
5	Жамбалон А. «Ой модоной аша туһа». Даабаринууд	1		
6	Жамбалон А. «Ерээдуйн наһад»	1		
7	Дашабылов Г. «Ойн барабанша»	1		
8	Таабаринууд	1		
9	Онһон угэ	1		
10	Урезлнууд	1		
11	Буряад арадай онтохонууд. «Унэгэнэй хани нухэсэл»	1		
12	«Гурбалдайн гурбан сэсэн»	1		

13	Шадамар Шалхагар хоёр	1		
14	«Ангуудай суглаан»	1		
15	Россин арадуудай онтохонууд. «эгэшэ Аленушка ба дуу Иванушка»	1		
16	«Эрдэм номой аша туһа.»	1		
17	«Унэгэн юундэ улаан бэ?»	1		
18	«Могой хун хоёр.» Ажалай дэбтэр	1		
19	«Толготой һэн гу, али угы һэн гу?»	1		
20	«Уер»	1		
21	«Хэзээдэш хэмээ бу алда»	1		
22	Намар тухай шулэгууд	1		
23	Нимбуев Ш. «Баян ургаса». Намсараев Х. «Шубуудай аян»	1		
24	Абидуев Б. «Эрезн гуруоһэ эмээлэгшэ»	1		
25	Дашинимаев Д. «Туламтай шоно»	1		
26	Номтоев Ц. «Зоригтой хоёр»	1		
27	Темээр асуудалнууд ба даабаринууд.	1		
28	Тумунов Ж. «Хулэг минии морин»	1		
29	Намжилов Ч-Р. «Убэл»	1		
30	Г Чимитов Елко».	1		
31	Чимитов Г. «Жабар убгэн», Гармажапов Б "Туруушын саһан"	1		
32	Темээр асуудалнууд ба даабаринууд	1		
33	Тэнгэришуулэй хоорондохы дайн. Баатарай газар дээрэ турэлгэ	2		
34	Нюһата- Ньюргай гэжэ нэрэ хубуундэ угтэбэ	1		
35	Баатар бэээ бээлжэ, Гэсэр боложо тодорбо	1		
36	Гэсэрэй гурбадахи һамган- Алма Мэргэн хатан	1		
37	Гэсэр Орголи эрезн гуруопые. Шэрэм-	1		

	Минаата хааниие. Абарга – Сэсэн мангадхаей бута сохибо			
38	Гэсэр Шара голой хаашулые дараба.	1		
39	Батожапов Ц. «Сагаан нарын амар мэндэ»	1		
40	Буряд Сагаалганай тобшохон туухэ. Ю. Бухаев "Сагаалганай магтаал"	1		
41	Луу болон бусад амитадай арбан хоер жэлдэ нэрэеэ угэһэн тухай	1		
42	Хубуухэйн С. «Сагаалган ».	1		
43	Асуудалнууд ба даабаринууд	1		
44	Улзытуев Д. «Хабар ». Дамдинов Н «Хабар»	1		
45	Цыриторон Ц. «Эжы, эжы,эжыхэмни» Бабуева Ц. «Эжы»»	1		
46	Дугаров Э. «Эржэн». Лермонтов Ю. «Хабсагай»	1		
47	Уланов А. «Хуһахан» Зимин Ж. «Хуһанай угэ»	1		
48	Намсараев Х. «Уншэдэй ухэл»	1		
49	Абидуев Б. «Хабарай удэшэ»	1		
50	Цыдендамбаев Ч. «Һэргэг нойр»	1		
51	Номтоев Ц. «Унэн зурхэнэйм угэ урезэл», «Алтан гартан»,»Ашата убгэн»	1		
52				
53	Тумунов Ж. «Талын бургэд»	1		
54	Баснинууд. Базарон Б.Б.. «Арсалдаан»	1		
55	Чимитов Г. « Баабгайн хубуун», «Унэгэн шоно хоер»	1		
56	Манзаров Э. «Унэгэнэй һургуули» «Барилдааша баабгай».	1		
57	Крылов И. «Гэрэл ба һармагшан».	1		
58	Дамдинжапов Ц.-Д. «Арюухан хубуун»	1		

59	Дамдинов Н. «Мартамхай хонишон»	1		
60	Бадмаев Ц.-Б. «Залхуу Шагдар»	1		
61	Жамбалон А. «Дурамбай- херхо нэдэн»	1		
62	Бадмаева Г. «Гэмтэй бэшэб»	1		
63	Дондогой Ц. «хайзгай» Асуудалнууд ба даабаринууд	1		
64	Абидуев Б. «Наранай туяа». Цыремпилов Ц. «Наран ба хуугэд»	1		
65	Базарон Б. «Углоогуур ойдо». Пушкин А. «Уулэн». Намжилов Ч.Р. «Уһан тухай угэ»	1		
66	Базарон Б. «Улаалзай». Жамбалон Ц. «Саг»	1		
67	Шалгалтын асуудалнууд ба даабаринууд	1		
68	Дабталга	1		

Бухы дээрээ: 68 час.

4-дэхи классай һурагшад иимэнууд шадабари ба дуршэлтэй

болохо ёһотой болоһон байха:

1. 4-дэхи классай һурагшад текст дээрэ худэлхэдоо, хэлэлгэ хугжоолгоор иимэнууд шадабари ба дуршэлтэй болохо ёһотой болоһон байха:
2. Туруушын классуудта оложо абахан уншалгын дуршэлые улам хайжаруулха, ямаршые текстын аянга баримталан, зубоор, уран гоёор, тургоор, алдуугуйгоор уншадаг болохо;
3. Гэртээ бээ даагаад уран зохёолнуудые уншахад уршэлтэй боложо шадаха;
4. Уншаханз охёолойngoо нэрыень, авторыень, гол геройнуудыень тусхай дэбтэр дээрэ бэшэжэ хураха.
5. Текстын хубинуудай удхын холбоо ба хойно хойнохоо болохон уйлые оороо оложо шадаха. Уншахан текстдээ тусэб табижа шадаха.
6. Уйлэдэгшэ нюурнууд тухай ханамжаяа текст соогоо оложо, тэдэнэй хэрэг ябадалые сэгнэжэ шадаха;
7. Уншахан юумэнэйнгээ гол удхые оорынгоо угоор хоорэхэ, текст сохи угэнуудэй онсо илгаае ойлгожо абаад, хэлэлгэ соогоо хэрэглэхэ шадабаритай болохо.
8. Уншахан материалаингаа гол удхые оороо хэлэжэ, текст сохи угэнуудэй онсо удхыень ойлгожо шадаха;
9. Уйлэдбэрилэгшэ нюурнуудые, байгаалие тодорхойлон, зураглан харуулхан, угэнууд ба мэдуулэлнуудые текст соогоо олохо дуршэлтэй болохон байха.

Перечень учебно-методического обеспечения

1. С.Ц.Содномов, Д.Д.Шойнжонова, Д-Ц.Х. Бадмаева «Турэлхи хэлэн», 1-2 хубинууд, 2012
2. С.Ц.Содномов, Д.Д.Шойнжонова, Д-Ц.Х. Бадмаева Ажалай дэбтэр 1-2 хубинууд, 2012

Список литературы для учителя

1. С.Ц.Содномов, Д.Д.Шойнжонова , Д-Ц.Х. Бадмаева Ажалай дэбтэр 1-2 хубинууд., 2010
2. С.Ц.Содномов, Д.Д.Шойнжонова , Д-Ц.Х. Бадмаева «Турэлхи хэлэн», 1-2 хубинууд, 2010
3. С.Ц.Содномов методическа дурасхалнууд: Турэлхи хэлэн 4 класс, У-Удэ: «Бэлиг хэблэл», 2010
4. С. Ц. Содномов. Эхин классудта уншалгын зарим асуудалнууд У-Удэ: «Бэлиг хэблэл», 2010

Список литературы для учащихся

- 1.С.Ц.Содномов, Д.Д.Шойнжонова, Д-Ц.Х. Бадмаева Ажалай дэбтэр 1-2 хубинууд., 2010
2. С. Ц. Содномов. Эхин классудта уншалгын зарим асуудалнууд У-Удэ: «Бэлиг хэблэл», 2010
- 3.С.Ц.Содномов, Д.Д.Шойнжонова, Д-Ц.Х. Бадмаева «Турэлхи хэлэн», 1-2 хубинууд, 2010
- 4.С.Ц.Содномов методическа дурасхалнууд: Турэлхи хэлэн 4 класс, У-Удэ: «Бэлиг хэблэл», 2010

Приложения к рабочей программе

Итоговая контрольная работа

Буряад арадай онтохонууд

«Үнэгэнэй хани нухэсэл» гэпэн онтохоной удха хэр ойлгопоноо шалга. Зуб паань «+», буруу паань «Тэмдэгууды» таби.

1	Унэгэн туруун шандагантай, шонотой, удаан баабгайтай уулзаа.	
2	Унэгэн хугшэржэ, ургэншэ хулганаагаа харахaya болибо Худуу торхируугаа хусэхэ шадалгуй болобо.	
3	Баабгай унэгэнэй мэхэдэ орожо, шоно шандаган хоерые удара татаба	
4	Унэгэн баабгайгаа хайрлажа, шонынгоо мяханпаа хубаалдаба	
5	Унэгэнгэдэпэнэйнгээ үлдэхэдэ хоер шэхээ эдижэрхибэ.	
6	Хоер нюдэгуй похор болопон баабгайе унэгэн ехээр хайрладаг байгаа.	
7	Утэлпэн Унэгэнарга мэхээрээ хулганаанууды барижа,хоолоор дутахaya болибо.	
8	Мэхэтэй унэгэнтэй нухэсэпэнпоо боложо, баабгай, шоно, шандаган гурбан хохидоо.	
9	Унэгэн баабгайгаа хабсагайн эрмэгтэ хэбтуулжэ, оороо нугоо таладань гаража, баабгайгаа хабсагайпаа унагаажархиба.	

Унэгэнэй хани нухэсэл» гэпэн онтохон соо унэгэнэй, баабгайн, шонын дүрэнүүдээр хунуудэй ямар абаризан харуулагданаб? Зурлаануудаар холбо.

	Ухаатай
Унэгэн	Сэсэн
	Мэхэтэй
Баабгай	залхуу
Шоно	хунэй угэдэ ородог
	Ажалша
	Пайн зантай
	Худалша
	Тэнэг
	Хүндэ этигэдэг